

עובדות ואגדות

ישראל, פרופ' צבי אקשטיין, הוצע להעניק תמריצים לישראל לים המוכנים לעבוד בסיעור לפחות חלק מהיממה ולסגן ולק צר בזמן את ההיתרים לעובדים זרים. המטרה: "למנוע בעיות בתחום המעמך האזרחי". אזרוח הילדים, למשל.

כמו בנושאים חברתיים-כלכליים מסובכים אחרים, כך גם הדיון הציבורי בנושא העובדים הזרים סובל מעורף אידיאולוגיה, סערת רגשות ומיעוט מידע. להלן כמה טענות נפוצות:

3. "מדיניות הדלת המסתובבת נכשלה". לא נכון. זו השיטה המקובלת בכל העולם במתן אשרות עבודה זמניות לזרים: הן ניתנות לתקופות קצובות וקצרות. עם פקיית האשרה חייבים העובד והעובדת לשוב לארצם ובמקומם באים אחרים. בכך מגינה כל מדינה על שוק העבודה המקומי ומונעת שינוי לא-מכוון (ובדרך כלל לא דמוקרטי) בתמהיל האוכלוסייה ומעמסה כבדה על השירותים החברתיים. הדלת המסתובבת תמשיך אפוא להסתובב, כי החלופות הגרועות ממנה הן סגירת השערים או פריצתם המוחלטת.

1. "מספר העובדים הזרים הבלתי-חוקיים גדל כל הזמן". לא נכון. לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בסוף 2001 נרשם שיא של עובדים זרים בלתי חוקיים: 140 אלף. הזרים החליפו אז את העובדים הפלסטינים, בעיצומה של האינתיפאדה השנייה. בשנים שלאחר מכן מספר העובדים הלא-חוקיים השתנה בהתאם לתנודות של גאות ושפל במשק. בסוף 2009 ירד מספרם ל-100 אלף. בסך הכל מתגוררים ביישראל כ-220 אלף עובדות ועובדים זרים, חוקיים ולא חוקיים, כולל ילדיהם: 3% מהאוכלוסייה. לא כולל את גונבי הגבול עם מצרים, שאינם מהגרי עבודה אלא פליטים או מסתננים.

4. "עובדים זרים גוזלים את מטה לחמם של עניי ישראל". ספק גדול. הטענה שלפיה השכר הנמוך המשולם לעובדים זרים יוצר לחץ להורדת שכר של עובדים ישראלים בלתי מקצועיים אמנם משכנעת ומעוגנת בתיאוריה – אבל לא נמצאו לה עדויות בשטח. לא הוכח שזרים דוחקים משוק העבודה את הישראלים חסרי ההשכלה והמקצוע. המעסיקים מרווחים דווקא על מחסור בידים ישראליות בענפים הזקוקים עדיין לעבודה יחסית זולה. וטוב שכך; טוב שהעובד הישראלי יהיה משכיל, מקצועי ויקבל שכר יותר גבוה.

2. "לממשלת ישראל אין מדיניות ברורה כלפי עובדים זרים". לא נכון, עכשיו סוף כל סוף יש לה. המדיניות החדשה מתבססת על הסכמים בין מדינות, על שיתוף פעולה עם ארגון ההגירה הבינלאומי ועל הגברת האכיפה כלפי המעסיקים. חברות כוח אדם הזכאיות להביא ארצה עובדים נמצאות כיום תחת פיקוח משמעותי. גורמים פליליים, שגילגלו בעבר מאות מיליוני שקלים דמי תיווך, נופו מרוב שלביו. חלק מאשרות העבודה ניתן ישירות למעסיקים.

5. "הממשלה החליטה להשאיר 800 ילדי עובדים זרים בארץ ולגרש 400".

לא נכון. הממשלה החליטה לקבוע קריטריונים למתן מעמד אזרחי מוכר לילדים שנולדו לעובדים זרים שהוהים בארץ ולמשפחותיהם. אבל אין לממשלה מידע אמין על מספר הילדים, על התפלגותם, על מקומות מגוריהם ועל לימודיהם, והיא נשענת רק על ההערכות של העמותות החברתיות. משפחות זרות רבות ירדו למחלת, וההתנגדות המוסרית לגירושן רק התעצם. בסוף יגורשו כמה עשרות, אם בכלל. ■

אשתקד והשנה החליטה הממשלה על תוואי לצמצום רכיב שנתני במכסות לעובדים זרים בחקלאות (הפחתה מ-25 אלף כיום ל-18 אלף בעוד חמש שנים) ובבנייה (הפחתה מ-8,000 לאפס בעוד שנתיים); הביצוע נדחה לעת עתה בשנה). בתעשייה אין עובדים זרים, זולת כמה מאות במעמד של מומחים. הבעיה היחידה שנתורה ללא פתרון: עובדות ועובדים זרים בענף הסיעור, שמספרם מגיע ל-45 אלף – גידול של 660% משנת 1996. הביקוש לשירותיהם עדיין עצום, כפול ממספר אשרות העבודה שניתנו בפועל. בדו"ח מסכם שהגיש ל"מכון הישראלי לדמוקרטיה" צוות בראשותו של המשנה לנגיד בנק

לא הוכח שזרים דוחקים משוק העבודה את הישראלים חסרי ההשכלה והמקצוע. המעסיקים מדווחים דווקא על מחסור בידים ישראליות בענפים הזקוקים עדיין לעבודה יחסית זולה. וטוב שכך; טוב שהעובד הישראלי יהיה משכיל, מקצועי ויקבל שכר יותר גבוה

